

XXV Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki, Poznań, 5–7 czerwca 2024 r.

Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki (OZSA) stanowi forum do wymiany myśli, doświadczeń i punktów widzenia adeptów archiwistyki i zarządzania dokumentacją z różnych ośrodków akademickich w Polsce. Idea corocznych spotkań miłośników archiwistyki, pielęgnowana od 1997 r., zyskała z czasem prawo obywatelstwa. Dziś można powiedzieć, że OZSA jest wydarzeniem o ugruntowanej już tradycji i znaczeniu wpływającym na proces socjalizacji środowiska młodych archiwistów.

XXV Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki odbywał się od 5 do 7 czerwca 2024 r. Gospodarzem Zjazdu – po raz czwarty w historii – był Poznań. Wydarzeniu została nadana okolicznościowa oprawa, godna jubileuszu. Nawiązywało do niej hasło przewodnie konferencji: „Nasza przeszłość. Nasze archiwa”, uzasadniające potrzebę refleksji nad trwaniem i zmianą w dziedzinie archiwalnej. Ponadto uczestnicy Zjazdu mieli okazję obejrzeć wystawę pt. „25 lat Ogólnopolskich Zjazdów Studentów Archiwistyki”, którą przygotowali wspólnie studenci Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM) i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (UMK).

Honorowy patronat nad XXV Ogólnopolskim Zjazdem Studentów Archiwistyki w Poznaniu objęli: Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych dr Paweł Pietrzyk i Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. Bogumiła Kaniewska. Zjazd postanowiły wesprzeć także m.in. Archiwum Państwowe w Poznaniu, Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Poznaniu, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich (SAP) i Sekcja Edukacji Archiwalnej SAP.

Uroczyste otwarcie XXV Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki odbyło się 5 czerwca o godzinie 15:00 w Collegium Historicum UAM. Poprowadzili je przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Zjazdu Krystian Jan Skotarczak i prezes Sekcji Archiwistyki Studenckiego Koła Naukowego Historyków (SKNH) UAM im. prof. Gerarda Labudy Aleksandra Mądrowska. Przybyłych do Collegium Historicum gości i uczestników Zjazdu przywitał prof. dr hab. Krzysztof Strykowski, kierownik Zakładu Archiwistyki UAM. Następnie wykład inauguracyjny wygłosił prof. dr hab. Michał Zwierzykowski. W wystąpieniu *Moje archiwistyczne początki* nawiązywał do swoich czasów studenckich, gdy jako przewodniczący Studenckiego Koła Naukowego SAP na UAM działał na niwie organizatorskiej i badawczej, uczestnicząc m.in. w II Ogólnopolskim Zjeździe Studentów Archiwistyki w Poznaniu w kwietniu 1998 r. Występował zatem profesor M. Zwierzykowski, dziś uznany badacz epoki staropolskiej i wydawca źródeł, także jako przedstawiciel pokolenia, które powołało do życia i współtworzyło

rzyło koncepcję polskich zjazdów studentów archiwistyki. Poza oceną swoich pierwszych dociekań badawczych prelegent sięgnął do wspomnień z pierwszych edycji OZSA. Podkreślił przy tym korzyści, jakie płyną z uczestnictwa w kole naukowym.

W trakcie 3 dni obrad XXV Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki wyniki swoich badań miało okazję przedstawić 33 prelegentów z 9 polskich ośrodków akademickich. Ich referaty, o dość różnorodnej problematyce, zostały zebrane w 8 panelach dotyczących zagadnień archiwów kościelnych, teorii i praktyki archiwalnej, genealogii, archiwów cyfrowych, udostępniania i popularyzacji zasobu, archiwów społecznych i źródłoznawstwa. Ostatni temat został podzielony na 2 odrębne sesje.

Już pierwszego dnia Zjazdu, tuż po zakończeniu uroczystej inauguracji, rozpoczęły się właściwe obrady. Jedyną tego dnia sesję „wprowadzającą”, której tematem przewodnim były archiwa kościelne, otworzyła Marcelina Kilińska (UAM/PAN Biblioteka Kórnicka) wystąpieniem *Księgi Acta causarum diecezji poznańskiej z lat 30. XV w. – charakterystyka archiwalna*. Następnie Nina Izdebska-Kanteluk z Uniwersytetu w Siedlcach (UwS) zaprezentowała referat pt. *Archiwa kościelne. Funkcja edukacyjna*. Ostatnim akordem panelu było wystąpienie Krystiana Jana Skotarczaka (UAM), który starał się oświetlić problem *Kancelarii Parafii Ewangelicko-Unijnej w Śremie w latach 1841–1888*. Na zakończenie pierwszego dnia XXV OZSA jego uczestnicy spędzili wspólnie czas, korzystając z zaproponowanej przez organizatorów możliwości integracji.

Drugi, najbardziej intensywny dzień Zjazdu (6 czerwca), obfitował w największą liczbę paneli, a co za tym idzie wystąpień. Obrady rozpoczęły się od 2 odbywających się równolegle bloków tematycznych. Panel dotyczący teorii i praktyki archiwalnej zainauguowało wystąpienie *Problem zespołowości dokumentacji studenckich kół naukowych* autorstwa Michała Piłata (Uniwersytet Gdański, UG). Zbigniew Gruszecki z Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (UKEN) przedstawił zagadnienie pt. *Korzenie i gałęzie: ewolucja definicji archiwisty*. O przyszłości archiwistyki w referacie *Archiwistyka w 2050: prognozy rozwoju i wyzwania* wypowiedział się w zastępstwie Leszka Myślińskiego Paweł Grysiewicz (UwS). Wyniki swoich badań przedstawiła Natalia Jurkowska (UKEN), pochylając się nad problemem *Nadzoru nad narastającym zasobem archiwalnym w wybranych szpitalach*. Jakub Gęśla, reprezentujący Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS), wygłosił *Garść uwag na temat archiwizacji dokumentacji projektów unijnych*. W ostatnim wystąpieniu przedmiotem refleksji Patryka Przybylskiego (UAM) była *Zagubiona niemieckojęzyczność – o potrzebie popularyzacji pisma neogotyckiego*.

Panel poświęcony genealogii rozpoczął się od referatu Tatiany Midury (UKEN) pt. *Archiwista na cmentarzu, czyli kilka słów o nekropoliach w warszta-*

cie archiwisty i infobrokera. Michał Bąbol (UKEN) poddał ocenie *Dokumentację galiczyjskich sądów powiatowych w genealogii*. Następnie głos zabrał Jakub Gąsecki (UMK), który zaprezentował referat pt. *Ewolucja rejestracji stanu cywilnego w Polsce – kluczowe źródło materiałów archiwalnych i jego kontekst historyczny*. Autorką rozważań *Ku idealnej wyszukiwarce genealogicznej* była Ada Kluszczyńska (UMK). Obrady panelu genealogicznego zakończyło wystąpienie Idalii Puzdrakiewicz (UAM) pt. *Archiwa internetowe i rodzinne w warsztacie genealoga XXI wieku*.

Kolejny panel dotyczył problematyki archiwów cyfrowych. Natalia Cendrowska (UAM) przedstawiła swój referat pt. *Historia zapisana w 8 bitach. System zapisywania informacji na kartridżach gameboyowych*. Następnie Michał Palmąka (UG) podjął problem *Archiwizacji ścieżek dźwiękowych do gier wideo*. Weronika Chmielewska (UKEN) zaproponowała słuchaczom referat pt. *Skok w świat cyfrowych kadrów: proces digitalizacji fotografii*. Na zakończenie panelu *Oddolne inicjatywy archiwizacji Webu* omówił Michał Lech (UMK).

Po przerwie obiadowej obrady XXV OZSA kontynuowano symultanicznie w 2 panelach. Sekcję poświęconą zagadnieniom udostępniania i popularyzacji zasobu wypełniły wystąpienia Joanny Borkowskiej (UWS) *Działalność edukacyjna archiwów: dostawcy, odbiorcy, strategie*, Bartłomieja Kura (UWS) *Działalność edukacyjna i popularyzacja archiwów a społeczeństwo* i Mikołaja Magiera (UWS) *Popularne i nieatrakcyjne. Skala wykorzystania materiałów archiwalnych w Archiwum Państwowym w Lublinie Oddział w Radzynie Podlaskim przez użytkowników w latach 2014–2024*. W trakcie panelu oscylującego wokół problematyki źródłownawstwa wypowiedzieli się w swych referatach Marcel Kąkol (UAM): *Komunikatyienne wojewody poznańskiego (1937–1939) jako źródło do badań nad nastrojami społeczeństwa II Rzeczypospolitej*, Hubert Chmielewski (UAM): *„Kurier Polski” jako źródło do badań nad problematyką sądów i kancelarii grodzkich na przykładzie wiadomości z Wielkopolski Właściwej oraz Daria Winiarska (Uniwersytet Śląski): Ustrój pszczyńskiego państwa stanowego w XVI i XVII wieku*.

W dalszej części drugiego dnia XXV Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki organizatorzy wystosowali do uczestników wydarzenia propozycję, która obejmowała wizyty w Archiwum Państwowym w Poznaniu i Bibliotece Raczyńskich oraz zwiedzanie miasta. Ci, którzy wyszli jej naprzeciw, zapoznali się z funkcjonowaniem 2 poznańskich instytucji kultury, a następnie odbyli spacer arteriami centrum miasta. Klamrą spinającą ten długi dzień Zjazdu było kolejne, utrzymane w mniej formalnej konwencji, spotkanie towarzyskie.

Trzeciego, ostatniego dnia obrad jubileuszowego XXV OZSA wygłoszono referaty w ramach 2 odbywających się równolegle paneli. Osią przewodnią pierwszego z nich były archiwa społeczne, temat coraz odważniej poszerzający pole badawcze archiwistyki. Pierwszy wystąpił Patryk Kopczyk

(UAM), wygłaszając referat pt. *Identyfikacja wizualna społecznych podmiotów historycznych na podstawie archiwów społecznych na terenie Wielkopolski – raport z badań*. Następnie Magdalena Gralak i Julia Cieszkowska (UMK) podjęły kwestię *Wychodząc do ludzi – dlaczego powinniśmy zgłębiać archiwa społeczne*. Iga Sieńko (UMK) w swoim referacie zaprezentowała *Małe archiwum w cieniu wielkiej góry. Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej w Sobótce*. W ostatnim wystąpieniu Monika Szachniewicz (UMK) opisała *Działalność naukową Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej w Toruniu w latach 1990–2020*. Kolejny panel, poświęcony zagadnieniom źródłoznawstwa, otworzył referat Magdaleny Kaczmarek (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie) pt. *Interesujące znaleziska w dużych jednostkach archiwalnych – przypadek rosyjskiego obywatela w armii austriackiej, pieśni legionowe i inne*. Następnie Weronika Sadowska (UMK) zajęła się problemem *Zycia codziennego arystokratki polskiej Anny Ksawerowej Branickiej na podstawie jej dzienników z lat 1896–1920*. Do problematyki źródeł narracyjnych nawiązywał także referat *Dziennik Eugeniusza Przybyła (malarza i bibliofila) jako przykład egodokumentu autorstwa Weroniki Zimoch* (UMK). Zamykający panel źródłoznawczy referat pt. *Historia poznańskiej kamienicy z 1901 r. Źródła do badań dziejów mieszkańców i budynku przy ul. Jackowskiego 39 w Poznaniu* wygłosiła Ewa Pałac (UAM).

W ramach uroczystego zamknięcia XXV Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki podsumowania obrad dokonał profesor Krzysztof Strykowski. Podziękowania otrzymali sprawujący pieczę nad organizacją Zjazdu doktor Zuzanna Jaśkowska-Józefiak i doktor Piotr Józefiak, opiekunowie Sekcji Archiwistyki SKNH UAM. Podjęto także kwestię wyboru organizatora XXVI OZSA. Zdecydowanym faworytem zmagania był UMCS. Wybór lubelskiego ośrodka jako gospodarza kolejnego Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki odbył się przez aklamację. Zwieńczeniem wydarzenia, podczas którego panowała bardzo serdeczna atmosfera, było wspólne zdjęcie uczestników, gości i organizatorów XXV OZSA przed budynkiem Collegium Historicum.

Marcel Kąkol

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

ORCID iD: 0009-0008-6565-7667